

УДК: 341.218(497.1)
(479.22):327(470+571)''20''

Примљено: 30. 04. 2009.

Прихваћено:
15. 06. 2009.

Оригинални научни рад

НАЦИОНАЛНИ ИНТЕРЕС

NATIONAL INTEREST

Година V, vol. 5

Број 1-2/2009.

стр. 183-200

*Момчило Суботић**

РЕПУБЛИКА СРПСКА КРАЈИНА – КОСМЕТ – ЈУЖНА ОСЕТИЈА – АБХАЗИЈА И УЛОГА РУСИЈЕ

Резиме

У раду је повучена паралела између верзије самоопредељења Срба у РСК, у време противустановног и насилног отцељења Хрватске; настојања да се, у складу с одредбама међународног права, сачува Космет у оквиру територијалног интегритета и суверенитета Србије; заштите национална права народа Абхазије и Јужне Осетије, у околностима америчко-грузијске агресије, и размотрена политичка улога Русије у овим процесима и јачање њене геополитичке моћи у глобалним оквирима.

Кључне речи: Република Српска Крајина, Србија, Република Српска, Космет, Русија, САД, Јужна Грузија, Јужна Осетија, Абхазија

Владимир Путин је негде рекао да је крах Совјетског Савеза највећа геополитичка катастрофа. Владавина Горбачова и Јељцина потврђује ову тезу јер је Русија у периоду њихове власти била у крајње пасивној државној позицији, неми посматрач глобалних светских послова. „Гласност“ и „перестројка“ Горбачова, као и Јељциново свођење Русије на њен унутрашњи простор и безусловно приклањање Западу, представљали су добровољно одрицање Русије од атрибута велике силе и занемаривање сопствених геополитичких интереса. Поверовало се у илузију да су хладноратовски одно-

* Институт за политичке студије, Београд

си само ружна прошлост. Занемарена је историјска поука, да је Други светски рат само на одређено време замрзнуо хладноратовске односе између Запада и СССР-а и ујединио их у борби против заједничког непријатеља, нацистичке Немачке.

Почетком осамдесетих година 20. века Америка је интензивирала борбу против „светске црвене опасности“. САД (Реган) успостављају дипломатске односе са Ватиканом у време понтификата папе Јована Павла Другог, Пољака, који уз подршку Збигњева Бжежинског - водећег америчког геополитичара, оснивача и првог председника Трилатералне комисије, такође пореклом Пољака - преко Солидарности Леха Валенсе, извана подривају и руше државно-политички блок земаља Варшавског уговора. Према плану Бжежинског, требало је онемогућити било какво приближавање Југославије, односно Србије Совјетском Савезу.

Југославија је била федеративна држава, као и Совјетски Савез. Совјетски Савез настао је снагом и вољом Русије и њеног најбројнијег, руског народа. Југославија је настала снагом и вољом великих западних сила, као њихова геополитичка конструкција, као што је и њен распад, подржан реваншизмом германског блока држава, њихов геополитички чин. Разуме се, уз пристанак српске политичке елите. Уласком у југословенску државу, на основу хрватске - Штросмајер-Јагићеве идеје југословенства, политичко-филолошке тезе о „једном троименом народу“, српски народ је задесио историјски, етнички, културни, геополитички дисконтинуитет.¹

Хрватска је све време постојања југословенске државе радила на њеном рушењу, уз подршку својих традиционалних савезника - Ватикана и Немачке. У „непринципијелној коалицији“ са Словенијом подржавала је шиптарску сецесионистичку политику на Космету и само страх од Совјетског Савеза одложио је њену акцију за насилно рушење југословенске државе.

Република Српска Крајина и „одсуство“ Русије

У време разбијања и распада југословенске државе Срби су прихватили посредничку а касније и арбитрарну улогу **Запада** (ЕЗ), који је на Хашкој конференцији октобра 1991.

1 Види шире: Момчило Суботић, Право на самоопредељење и „југословенски експеримент“. Прва, друга, трећа Југославија, ИПС, Београд, 2004.

пресудио дисолуцију југословенске државе и међурепубличке административне линије прогласио за међудржавне границе.² На арбитрарну улогу пристали су и Руси (Јељцин). Арбитражна комисија ЕЗ, на челу са председником Уставног суда Француске Едуаром Бадентером, донела је *Декларацију о критеријумима за признавање нових држава у Источној Европи и СССР-у*. Јељцин је безусловно пристао да готово 30 милиона његових сународника остане изван Русије, у новим државама у којима ће, нарочито у прибалтичким државама, трпети неравноправност, реваншизам и дискриминацију. Овакав Јељцинов однос према положају Руса у новонасталим државама умногоме је нанео штету српском народу у југословенској верзији самоопредељења.

Срби у Хрватској и Крајини били су политички народ и своју прву уставност и политичку аутономност и државност стекли у Аустрији 1630. године, о чему сведочи знаменити историјски документ - Статута Валахорум. Република Српска Крајина је историјски потомак Војне крајине. Конститутивност и својство политичког народа Срби су имали до грађанског рата 1991-1995. У прву југословенску државу ушли су Словенци, Хрвати и Срби са простора поражене Хабсбуршке монархије као три равноправна народа са својим територијама. У свим хрватским уставима после Другог светског рата, почев од Устава из 1947, Хрватска је дефинисана као двонационална држава – Хрвата и Срба, као што су то и неке европске државе, на пример Белгија - држава Фламанаца и Валонаца, Швајцарска - држава Немаца, Италијана и Француза, уз нешто преосталих Ретороманаца, Босна и Херцеговина - као држава Срба, муслимана и Хрвата итд. Конституисање Републике Српске Крајине уследило је као реакција на хрватско насилно и противуставно отцепљење од савезне државе у авнојевским границама. Хрватска је мо-

2 Републичке административне линије, данас међудржавне границе, повучене су по Брозовом налогу и произвољно. Оне нису ни историјске ни етничке, и нису потврђене никаквим правним актом. Тако у хрватску федералну јединицу први пут улази Барања са српском већином, док је Дубровник, такође први пут ушао у састав Бановине Хрватске 1939. године. На челу Комисије за границе, испред Политбироа ЦК КПЈ био је Милован Ђилас, а њени чланови били су: Милентије Поповић, Вицко Крстуловић, Јован Веселинов и Јерко Златарић. Види: Миодраг Зечевић/Богдан Лакић, Државне границе и унутрашња територијална подела Југославије, Београд, 1991, 28.

гла да примени право на самоопредељење и отцепљење само на простору на којем Хрвати представљају већину становништва. Срби у Крајини инсистирали су на тези да хрватско нелегално отцепљење не може бити јаче од њиховог права на самоопредељење, које је исказивало лојалност и останак у постојећој југословенској држави.

На страну хрватског разбијања државе и оспоравања права Срба да у својим историјским и етничким границама конституишу своју националну државу, стао је Запад оличен у Ватикану и водећим државама ЕЗ - Немачкој, Енглеској, а нешто доцније и САД. Немачка је одлуке из Мастрихта о стварању Европске уније, као јединствене безбедносне и политичке организације, условила признавањем сецесионистичких република. Нико се није освртао на чињеницу да је Крајина, у одбрамбеном и праведном рату против нове усташке државе, установљена тако да испуњава сва три конвенционална услова државне суверености: власт, територију и становништво. Папа је оправдавао сецесију, истичући да су народи Југославије различити по култури, вери, историји, језику, а осудио „микронационализам“ Срба Крајишника.³ У интервјуу италијанској *La Stampa*, Михаил Горбачов је рекао : „Све што се догодило у Источној Европи последњих година не би било могуће без присуства папе, без улоге папе на светској сцени“. И папа је похвалио Горбачова: „Провиђење нам је послало Горбачова...“

САД су на почетку југословенске кризе биле уздржане, али су у свом приступу следиле свог европског партнера Немачку. У промењеном европском геополитичком оквиру, САД су истакле шире геостратешке и геополитичке интересе. Све што се дешавало на српском етничком и државном простору, од Крајине до Космета, представљало је само експеримент за пројектовани геостратешки продор на Исток и Русију. Наметнут је програм Партнерство за мир свим државама Југоисточне и Источне Европе и Централне Азије, па и самој Русији. Америчким запоседањем српског простора створен је пункт и одскочна даска (Бондстил) према Русији и њеним енергетским ресурсима. При томе су распарчане српске земље стављене у положај политички неорганизова-

3 Види шире: Смилја Аврамов, *Opus dei* - нови красташки поход Ватикана, *ЛДИЈ*, Ветерник, 2000, 208.

ног простора, како не би послужиле као својеврсна „герила“ која квари геостратешке пројекте САД и НАТО. Ову стратегију САД добро уочава Генадиј Зјуганов. Он пише: „САД желе да управљају балканском раскрсницом. С тим циљем се, након разбијања СФРЈ, чиме је раздвојен компактан етнички простор српског народа, продужава са покушајима његовог даљег уситњавања тако што се игра на карту издвајања Црне Горе, Космета, па и Војводине из СРЈ“.⁴ На другом месту Зјуганов истиче: „Босна и Космет су разлог Америци да остане у Европи, као што је Израел разлог да остане на Блиском истоку, и као што ће бити кризе у исламским земљама бившег СССР-а да се угнезде у каспијски и сибирски простор“.⁵

То је кључни разлог због којег је уништена Република Српска Крајина и због којег је Запад на челу са САД признао независност Косова. Споља инсталирана, досовска власт у Србији није имала одговарајући одговор ни на једно од ових неповољних исхода. Није, на пример, признала Владу РСК у прогонству и РСК, као одговор на хрватско признање независности Косова. Претходно су се дипломатски представници Србије свим силама трудили да Хрватска постане члан СБ УН (нестални). Република Српска, која представља највећу вредност и тековину у борби за аутономност Срба у БиХ, али и највиши домет Срба у борби за „југословенско наслеђе“, извојевана је захваљујући одлучности народа и војске, предвођене врским политичарима и легендарним војсковођама. Сматрамо да је важно истаћи да је „блокада на Дрини“, коју је увео Слободан Милошевић и Влада у Београду, пресудно и негативно утицала на даљу преговарачку и ширу геополитичку позицију Срба.

Кад је реч о Русији и њеном утицају на борбу Срба за југословенско наслеђе, тј. настојање Крајишника да се државно конституишу и одрже, било у форми самосталне државе РСК или у оквиру јединствене српске државе на Балкану, треба констатовати да је Русија била прилично уздржана, иако је њен интерес за очувањем југословенске државе био неспоран. Заостајући дуже време у привредном развоју, Русија у овом раздобљу губи својство супер-силе и све што се догађало на простору бивше Југославије, након њеног рас-

4 Генадиј Зјуганов, Руска геополитика, Београд, 1999, 197.

5 Исто, 217.

парчавања, учињено је у „одсуству“ Русије. Тек након западног насилног стварања независне Хрватске и БиХ на српском етничком простору, затим агресије на Србију (мање на Црну Гору, што је геополитички мотивисано), Русија је наставила да у неком готово прикривеном облику пружа подршку СР Југославији, с нејасном намером да своје стратешке циљеве на Балкану и Средоземљу оствари преко својих традиционалних савезника, етнички и верски блиских народа и држава, Србије и Црне Горе.⁶

*Космет између силе и права и дуготрајни
„повратак“ Русије*

На почетку овог поглавља истичемо тезу: српски народ и Србија су три пута у 20. веку прихватили и амортизовали удар Запада чији је стратешки циљ био – Русија. Срби су ратовали док се Русија не пробуди. Дугин с правом констатује судбинску геополитичку везу Србије и Русије, реченицом : „Русија без Србије не може да се пробуди, а Србија без Русије не може да опстане“. Али тешко је усклађивана политичка стратегија две братске државе. Запад је ову везу зналачки осујећивао, подржавајући прозападне политичаре и једне и друге државе. И овде имамо један парадокс: кад је у Србији за време Милошевића, у краткотрајној коалицији са радикалима, управљала патриотска власт, у Русији су на власти били Јељцинови „европејци“ и обратно, доласком Путина обновљена је патриотска власт и Русија почиње да јача и изнутра и споља, док се у Србији, уз помоћ Запада, успоставља прозападна, антируска досовска власт. У српској политици пренебрегава се чињеница, коју смо више пута истицали, да Запад Србију и српски народ, без обзира на идеолошку и политичку опцију владајућег режима, посматра кроз геополитичку диоптрију традиционалног и природног руског савезника на Балкану. Србија је за Запад „продужена рука Русије на Балкану и Медитерану“, њена „резервна стратешка земља“.

ДОС-овска власт је косовски проблем дуго, појединци нажалост и данас, везала искључиво за Милошевићев недемократски поредак и олако „лансирала“ тезу да је косовско

6 Види шире: Андраник Миграњан, Русија и НАТО, у : *Руска политика на Балкану*, ИМПП, Београд, 1999, 158-169.

питање демократско питање, које ће ДОС, кад уз помоћ својих западних савезника освоји власт, лако и безболно решити. Дуго није узимано у обзир да се овде не ради ни о каквом демократском питању, људским правима и стандардима, већ да се ради о стогодишњем настојању косметских Албанаца да отцепе Космет од Србије и створе Велику Албанију; да је њихов сан о отимању српске земље, заснован на принципу етничке већине, постао комплементаран с геостратегијским и геополитичким интересима САД и НАТО-а у промењеним глобалним констелацијама на европском и светском простору. Уосталом, ако питање Косова и Метохије није геополитичко него демократско питање, зашто га демократска власт у Србији није решила са својим западним „пријатељима“. Зашто прозападна демократска ДОС никад није захтевала да се доследно примени Резолуција 1244. У тој резолуцији Косово и Метохија се дефинишу саставним делом Србије и СР Југославије и тражи побољшање његовог статуса у виду проширене аутономије. Након свега што се догодило са Косметом, више је него актуелна и политички исправна позната Милошевићева сентенца: «Не нападају Србију због мене, већ мене нападају због Србије».⁷

Збигњев Бжежински, полазећи од тешкоћа у које је Јељцинова политика довела Русију, у књизи *Велика шаховска табла* надмено саопштава да Русију треба поцепати на конфедерацију три републике: Сибирску републику, Московску Русију и Далекоисточну републику. Амерички државни секретар и Клинтонув стручњак за Русију Медлин Олбрајт, отворено инсистира да САД имају право на руске енергетске и природне ресурсе.

Пишући о карактеру Јељцинове власти, Љубинка Милинчић истиче: «Тешко је замислити већу некомпетентност, неодговорност, незаинтересованост за интересе грађана и националне интересе земље од оне коју су испољили реформатори Јељциновог времена».⁸ Стога је сасвим прихватљива констатација Константина Никифорова, директора Института за изучавање словенских народа, да је Русија деведесетих

7 Види шире: Момчило Суботић, Русија и савремено српско питање с посебним освртом на Космет, у *Русија и Балкан*, приредио Зоран Милошевић, ИПС, Београд, 2008, 191-208.

8 Љубинка Милинчић, Владимир Путин. Моја битка за Косово, *Софос*, 2007, стр. 136.

година окренула леђа Балкану; да је учинила веома мало и да би било боље да није радила ништа, јер : „... Запад је често нашим рукама терао Србе да иду на уступке схватајући да је однос Срба према Русији, као и Руса према Србији посебан. Русија је дозволила себи да одигра не баш позитивну улогу. Треба се само сетити Черномирдина који је просто натерао Милошевића да потпише онакав мир...“⁹ Е. М. Примаков у књизи *Године у високој политици* пише и ово: „ а) да је Косово и Метохија унутрашње питање Југославије, б) да не може бити ни говора о његовом отцепљењу, в) да проблем треба решавати само мирољубивим путем“.¹⁰

Јелена Гускова на манифестацији *Дани Русије у Београду*, истиче: „Запад је волео Јељцина јер је био попустљив и повлађивао је њиховим интересима. Што се тиче спољне политике, Јељцин се у њу није уопште разумео и све је препустио министру спољних послова Козирјеву, који је Западу сасвим одговарао. Зато су сви који су долазили у Кремљ молили да Јељцин остави Козирјева што дуже на дужности. Што се тиче унутрашње политике, у то време земља је потпуно економски и на сваки други начин упропашћена, била је на коленима... па Запад има разлога да воли Јељцина и има на чему да му захвали“. На другом месту Гускова каже: „Сукобивши се с последицама антinationалне политике Козирјева, Примаков је водио активнију политику и понекад ишао чак на размимоилажење с Америком, али не идући према отвореној конфронтацији. Због свог чврстог става Примаков је на крају, морао да оде с дужности јер је представљао сметњу стремљењима САД и међународном мешању у проблем Косова и Метохије. На његово место дошао је Игор Иванов, најбољи ученик Козирјева који је наставио политику одбране интегритета СРЈ, али само на речима...“ За Черномирдина Гускова каже да је издајник, пре свега руских интереса. „Оно што је Черномирдин урадио не може се прећутати! Он је био против тога да Москва звецка оружјем и прихватио је да буде

9 Види шире: Константин Никифоров, Русија и Балкан крајем 20-почетком 21. века, у *Русија и Балкан*, приредио др Зоран Милошевић, ИПС, Београд, 2008, 9-22.

10 Е. М. Примаков, *Године у високој политици*, Београд, 2002, према: Веселин Ђуретић, Српска беспућа двадесетог века. Косово и Метохија између белосветских манипулација и српске националне политике „на парче“, СРС, Београд, 2007, 135-136.

посредник у заустављању овог крвавог процеса, а појма није имао о Балкану¹¹.

Према сопственим речима Виктор Черномирдин је, кад би ишао да убеђује Милошевића о прекиду бомбардовања, добијао следећу инструкцију: „Имај у виду да управо очекујемо од Америке велики кредит без кога не можемо опстати“¹². Генерал-пуковник Леонид Ивашов, бивши начелник Управе за међународне односе руског Генералштаба, био је посебно киван на Черномирдина. Он тврди да Черномирдин није дозвољавао Милошевићу никакве поправке мировног плана, уверавајући га да рат престаје и да се Косово враћа у СР Југославију. На питање Милана Милутиновића, тадашњег председника Србије, да ли ће се Космет овим планом вратити у састав Југославије, Ивашов је одговорио: „Ако потпишете овај акт беспоговорне капитулације, Косово више никад неће бити ваше“¹³.

Веселин Ђуретић истиче да је Черномирдин имао и лични разлог да се „допадне Американцима, јер је била јавна тајна да се и он кандидује за Јељциновог наследника: Глава Кремља видела је у њему противтежу коалицији Примако-Лушков, од које је Јељцин стрепео скоро исто колико од комунисте Зјуганова“¹⁴.

Доласком Владимира Путина дошло је до радикалних промена у руској унутрашњој и спољној политици.¹⁵ Путинова Русија стала је на браник одбране српског Косова и Метохије. На годишњем обраћању новинарима Владимир Путин је оптужио европске државе за неморал и двоструке стандарде. „Зар се ви, Европљани, не стидите да истим питањима прилазите са таквим двоструким стандардима. Подршка једностраном проглашењу независности КиМ неморална је и противправна. Територијална целовитост држава је темељни принцип међународног права. Постоји Резолуција

11 Јелена Гускова-интервју часопису *Правда*, Балкан прес д. о. о. Бијељина, 7. мај 2007, 27-29.

12 Према: Љубинка Милинчић, нав. дело, 136.

13 Исто, 138.

14 Веселин Ђуретић, нав. дело, 148.

15 Види шире: Рој Медведев, Путин - повратак Русије, *Новости*, Београд, 2007; Зоран Милошевић, Путинова политика, ИПС, Београд, 2007; Винко Ђурић, Владимир Путин и васкрс Русије, Београд, 2001; Винко Ђурић, Путинизам, Београд, 2008; Љубинка Милинчић, Владимир Путин. Моја битка за Косово, *Софос*, 2007.

1244 о територијалној целовитости Србије и то треба да се поштује». Космет према Путиновим речима „није никакав посебан случај. То је лаж. Све је исто: од етничког конфликта до злочина са обе стране». На питање шта ће Русија учинити, Путин каже: «Хтео бих о томе говорити али да никога не увредим. Четрдесет година постоји фактички независна Република Северни Кипар. Зашто је не признајете? Зашто не подржите сепаратизам на територији Велике Британије која се бори да Северна Ирска остане њен део? Треба да постоје јединствени принципи. Ако будемо поступали према политичкој сврсисходности служећи интересима одређених земаља - срушиће се међународно право и заједнички поредак“.¹⁶

У српском политичком врху, нажалост, прихваћено је размештање ЕУЛЕКС-а , што представља оживљавање Ахтисаријевог плана о независном Косову, чиме је заправо неутралисан принципијелан став Москве који се томе супротстављао. Председник сољнополитичког одбора руске Думе Константин Косачов је тај став овако заступао: „Евентуално упућивање мисије ЕУ на Косово и Метохију било би апсолутно противправно, јер ни Србија ни Косово нису чланице Уније. У таквом случају, замене мисије Уједињених нација, Русија то питање треба да изнесе пред Савет безбедности УН и употреби право вета... Ми треба да у случају замене мисије у Савету безбедности УН поставимо питање, јер ЕУ крши Повељу УН и Резолуцију 1244, и да употребимо право вета“.¹⁷

Актуелна власт у Србији, очигледно, није способна или није спремна да искористи руску подршку за очување целовитости сопствене државе. У Русији се с правом плаше да Србија може да попусти; долазак ЕУЛЕКС-а је катастрофалан потез који потврђује ову бојазан. Као и увек, Срби су и по питању Космета несложни: да ли бранити, да ли поклонити, да ли ратовати, да ли не обраћати пажњу?¹⁸

Јужна Осетија - Абхазија и успон Русије

Америка континуирано и све време након слома биполарног система глобалне моћи наставља према Русији да

16 Из Путинове годишње конференције за новинаре 14. фебруара 2008.

17 Према: Вето на мисију, *Новости*, 17. фебруар 2008, 3.

18 Види шире: Русија неће издати, интервју Јелене Гускове Љилани Булатовић, *Правда*, 12. фебруар 2008, 8-9.

се понаша у маниру хладноратовске реторике и политике. И више од тога, она настоји да делује као једина суперсила и да по упутствима знаменитих западних геополитичара: Кјелена, Рацела, Макиндера, Спајкмана и других овлада Хартландом - срцем евроазијске континенталне масе у којем средишње место заузима руски државни простор. Последњи покушај геополитичког заокруживања и запречавања Русије и експлоатација њених енергетских ресурса, био је рат у Грузији у лето 2008. и злочин над Абхазима и Осетинима. Изговор за америчко-грузијску интервенцију била је одбрана грузијског територијалног интегритета и суверенитета, а стварна суштина је сукоб око експлоатације енергетских извора и контрола њихових токова. Сукоб Јужни ток – Набуко, са ширим импликацијама слабљења руског утицаја и моћи, као и њена територијална фрагментација по замислима Бжежинског и других америчких геостратега.

Припремајући још једну „хуманитарну“ интервенцију, у Грузији, Запад на челу са САД је истицао да косовска независност неће бити преседан, већ је то, како су говорили, уникатан случај. Дакле, на једној страни, једној демократској и сувереној држави, против одредаба међународног права, отимају, у културном, државотворном и цивилизацијском смислу, најважнији део територије, а, на другој, штите државу и режим која врши злочин над народом Јужне Осетије и Абхазије, чија је историја и савремени положај у оквиру Грузије противправан и неодржив. Поређење историјске и савремене позиције Косова и Метохије и Јужне Осетије и Абхазије је сасвим неприкладно, јер је Космет место на којем је настала српска култура и држава-ембрион српске географије и историје, а Јужна Осетија и Абхазија ентитети који су за време Стаљина силом укључени у састав Грузије. Њихова историја и актуелна геополитичка судбина најсличнија је историји и савременој позицији Републике Српске Кајине. С једном кључном разликом: иза РСК - историјски, правно и политички утемељене државе српског народа - није стајао нико, а иза права и захтева Јужне Осетије и Абхазије стала је моћна Русија.

Русија је овог пута спремно реаговала на злочиначки план Сакашвилија и његових западних ментора, однела победу у овом краткотрајном рату и осујетила сличне сценарије

у Украјини и другим државама „блиског иностранства“. Тиме је отпочео успон Русије која, уз Кину, Индију, Бразил и друге велике земље, инсистира на поштовању међународног права и на њему изграђеног међународног поретка, као темеља за равноправан однос и сарадњу међу државама и народима.

Изнели смо тезу о сличностима између РСК и Абхазије и Јужне Осетије. Абхазија је данас независна држава на Кавказу. Признале су је Русија и Никарагва, одмах по завршетку сукоба са грузијским владиним снагама. Простире се на 8.600 квадратних километара (двоструко мања од Републике Српске Крајине). Целом дужином лежи на Црном мору, а граничи се са Грузијом и највећим делом са Русијом. Има око 250.000 становника, главни град Сухуми - 43.700 становника. У састав Грузије је први пут ушла 1931. године. Грузија је вршила асимилацију, акултурацију и терор над Абхазијом; укинула је абхаски језик, школе и културне установе - слично хрватској политици према Србима у Крајини. Године 1989. Абхазија проглашава независност од Грузије.

Грузија и Абхазија ратовале су од 1992. до 1993. године, а мањи сукоб догодио се и 1998. године. Абхаски народ и власти сматрају то својом победом јер су *de facto* одбранили територију своје, тада непризнате, државе.

За разлику од Абхазије која је имала статус аутономне области у Грузији, Јужну Осетију Грузија не признаје ни као засебно подручје ни као независан ентитет. Своју државну независност Јужна Осетија је потврдила на два референдума, 1992. и 2006. године. Од 1989. Јужна Осетија тражи уједињење са Северном Осетијом која је у саставу Русије. Осети, потомци из средње Азије, данас су хришћани (61%). Северна Осетија је у склопу руске државе од 1767. године, док је Јужну Осетију и Грузију Русија припојила 1801. године. Након револуције 1917. Јужна Осетија је постала део мењшевиистичке Грузијске Демократске Републике, док је северни део укључен у Теречку совјетску републику. У овом подручју се 1920. године догодио сукоб између грузијских владиних снага и осетијских снага које су предводили осетијски и грузијски бољшевици. Совјетска грузијска Влада коју је основала 11. Црвена армија, створила је Јужноосетијску аутономну област у априлу 1992. године.

Након стицања државне независности 1991, Грузија је прогласила грузијски језик као једини службени језик у земљи. У совјетско време поред грузијског и руски језик је био службени језик. Осети су захтевали право на свој осетијски језик као службени језик. Услед сукоба на националној основи многи Осети су избегли и населили ненасељена подручја у Северној Осетији. Прекид сукоба од 1992. обезбеђивале су осетијске, руске и грузијске снаге, а од новембра 1992. у мировну мисију укључио се ОЕБС. Нови сукоби обнављају се 2004. године, а прекид насиља је често био нарушаван. Последњи сукоб избио је 7. августа 2008, када је грузијска војска извршила напад тешким наоружањем по целој територији Јужне Осетије, у којем је страдало углавном цивилно становништво. Руска војска је већ сутрадан великим маневром тенковских снага кренула у одбрану својих „мировњака“ и стновника Јужне Осетије.¹⁹ Русија је одмах по окончању сукоба признала независност нове државе, која се простире на свега 3.900 километара квадратних и има око 70.000 становника (пет пута мања и малобројнија од Крајине).

Скупштина РСК је признала независност Абхазије и Јужне Осетије и о томе обавестила руског амбасадора у Београду Александра Конузина. Одговарајући на чин признања своје државе, министар спољних послова Абхазије Сергеј Шамба је, између осталог, рекао:

„Ваше Екселенције,

Министарство за иностране послове Републике Абхазије упућује комплименте и има част да изрази искрену захвалност Скупштине Републике Српске Крајине за изражену подршку и признавање независности Абхазије.

Историја државности Абхазије је вековна, непрекидно угрожавана агресивним амбицијама Грузије на нашу територију, чиме је наш народ довођен на ивицу опостанка. Народ Абхазије се борио за своју слободу и изборио се за своју независност. Чекали смо више година признавање наше нације и ми смо то дочекали после великих напора. Верујемо у неповредивост универзалних принципа и у право народа на самоопредељење. Убеђени смо да су наша вера, истрајност и мирољубиви пут борбе за независност довели до победе.

¹⁹ Према подацима Википедије, Грузија је наоружање купила од Македоније, Бугарске, Украјине и Србије, а њену војску обучавали су амерички маринци.

У име Министарства за иностране послове Републике Абхазије, дозволите да још једном изразим своју захвалност за Вашу помоћ, желећи Вашој земљи мир и просперитет.

С поштовањем, Ваш,
Сергеј Шамба, министар²⁰

У складу са новим околностима у којима се одвија постепени повратак Русије на светску геополитичку позорницу, Влада Републике Српске Крајине у прогонству предложила је Влади Руске Федерације да стави на дневни ред Савета безбедности питање хрватског злочина геноцида и етничког чишћења над Србима у Републици Српској Крајини и Хрватској, од 1990. до 1995. године. Ниједна међународна организација није захтевала од Хрватске да уклони последице свога недела, којим је најдрастичније прекршена Повеља УН о правима човека. Република Српска Крајина је била под заштитом УН (Резолуција СБ бр. 743/1992), којом је предвиђено да се у њој неће примењивати закони Републике Хрватске, чиме је Савет безбедности правилно поступио, јер је српски народ имао право на своју државу и своје законодавство. Од руских представника у телима УН се тражи да захтевају да Хрватска оконча окупацију Републике Српске Крајине, уклони последице злочина над Србима Крајишницима и омогући Србима да се користе одредбама Устава Социјалистичке Републике Хрватске из 1990. године, у којем су предвиђена државотворна права Срба. Овај Устав је измењен противно посланичким гласовима српских посланика – обичним прегласавањем, што је било неуставно.

Професор Ђуретић правилно уочава: „Да је Русија у Дејтону, који је наметао БиХ као „Југославију у малом“ претпостављала „Југославију у великом“, односно захтевала да се читава ова област („средишња српска земља“) врати у комплементарни етнојезички и културноисторијски круг, уз њу и РСК, можда и Дубровник, Далмација и Истра, постигло би се стабилно решење. Не би се десило да и наставак Другог светског рата остане без праве завршнице. Да је Русија познавала суштину драме не би дозволила да се пред Хашким трибуналом нађу предводници српског покрета отпора - по „командној одговорности“, да је познавала логику ситуације Западу би супротставила факат да се српски народ

20 Види: vladarsk@gmail.com, Абхазија

по трећи пут у 20. веку само бранио, те да у таквој егзистенцијалној ситуацији нема „командне одговорности“, јер је сав народ командант своје судбине. Стога српски народ очекује да препорођена Русија исправе те промашаје, да откаже послушност Хашком трибуналу, да ослободи недужног др Војислава Шешеља, да се обустави хајка на српске јунаке попут генерала Ратка Младића, др Радована Караџића и друге. Победом Путина дошло је до одлучујуће промене у руско-српским односима. Не одмах, разуме се, али постепено је у Русији боље разумевана српска геополитичка стварност. Неки саветници су незналачки резоновали о ситуацији, игноришући реалне и продубљене анализе Е. М. Примакова, затим Е. Гускове, Владимира Волкова, Константина Никифорова, Наталије Нарочницке и многих других. Убрзо је нови министар С. В. Лавров са сарадницима Титовим, Гризловим, и другима заузео просрпске позиције. Нову климу стварала је непоколебљива позиција Руске државне Думе... Изјава Путинових најближих сарадника Сергеја Иванова, генерала Јурија Балужевског и Дмитрија Медведева говориле су да Русија не тргује са српским земљама, како су то говорили многи на Западу - у пратњи српских „домаћих туђина“.²¹

Српска политичка елита не може да се понаша као да је српско питање решено, поготово не сме да предњачи у таквом ставу, као што то данас чини. Српско питање није решено и мали су изгледи да ће оно бити решено самим уласком у ЕУ, ако до уласка у Унију уопште и дође.

Тај однос Србија – ЕУ – Русија, Милош Кнежевић овако сагледава: „Мала Србија са Балкана на Југоистоку жели у велику Унију Европе. Велика евроазијска Русија, све и да неким чудом хоће, не може у малу западну и прозападну Европу! Оно што је за Србију велико и превелико у Европи на Западу, за Русију је мало спрам сопствене двоконтиненталне величине. Велика Европа у очима Русије није тек делимична Европа која припада Унији тотализујућих претензија, него тек западни европски састојак, плус она сама - европска Русија. Зато у Русији не постоји еуфорија, „придруживања Европи“, нити снисходљива еврофорија у било каквом облику. Тако нешто је у Русији, РФ и ЗНД, уосталом, незамисливо“.²²

21 Веселин Ђуретић, нав. дело, 353.

22 Милош Кнежевић, Снажење Русије и савремена Србија - Могућности откло-

Постављајући више питања о могућим српско/руским односима, Зоран Петровић Пироћанац, између осталог, истиче: „Да ли Руси уопште могу озбиљно са Србима да разговарају..., када добро знају да је и ова политичка класа „избушена“ кадровима који су већ прошли разне „убрзане курсеве“ по институцијама типа лондонског института за осихологију Тависток? Или како Запад припрема кадрове САЈ-а за обуку у Америци, а не у Русији?

Да ли државотворни пробуђени Руси имају толики интерес да буде и успаване, или фингиране државотворце из српске политичке класе?

Око Србије су и данас прстенови непријатељског окружења. Србија има статус не-чланице НАТО, а пријатеља Русије. Шта ће Москва да чини?

Можемо ли да будемо руски Узраел на Балкану, као што је то амерички Израел на Блиском истоку? Сматрам ово једним од геостратегијских излаза из преопасног положаја Србије у дужем периоду. Свака земља, нарочито мала, мора да се ослони на пријатеља, или да изнађе стратегијска решења која јој обезбеђују безбедност, војну и енергетску, на дужи рок. То Србији може да понуди једино Русија²³.

Да закључимо. Време је да се актуелна власт у Србији, тренутно заокупирана „еврофанатизмом“, присети светосавске српске геополитичке синтагме и промени своју једнострану усмереност ка ЕУ, одакле стижу само захтеви за новим политичким уступцима. Не треба заборавити да је данашња ЕУ под америчком доминацијом и контролом и да представља америчку геополитичку креацију. С ослонцем на Русију, која се појављује као полуга интегрално - српског и балканског јединства, Срби ће веома брзо добити прилику да приступе решењу сопственог питања у складу с међународним правом и по европским стандардима. Упињући се да Србију уведе у Европу, српска власт управо то пренебрегава, не зна или не сме да захтева: да се једнако за све народе и државе поштују европска правила и стандарди, ту пре свега мислимо на етнојезичке стандарде, при уласку у „породицу“, европских народа. Да се, у складу с нормама међународ-

на српско/руских недоумица, у: *Русија и Балкан - питања сарадње и безбедности*, приредио Зоран Милошевић, ИПС, Београд, 2008, 243.

23 Зоран Петровић Пироћанац, Америчко укотвљавање, руско кашњење и српска „сибирска дилема“ на Балкану, у: *Русија и Балкан - питања сарадње и безбедности*, приредио др Зоран Милошевић, ИПС, Београд, 2008, 317/18

ног права, признају српске државне творевине и право њиховог уједињења у јединствену српску државу на Балкану. Сматрамо да се мудром и упорном политиком, уз економску, политичку и другу подршку Русије, овај циљ може остварити.

Литература

- Аврамов, Смиља, Постхеројски рат Запада против Југославије, *ЛДИЈ*, Ветерник, 1997.
- Аврамов, Смиља, *Opus dei* - нови крсташки поход Ватикана, *ЛДИЈ*, Ветерник, 2000.
- Бжежински, Збигњев, Велика шаховска табла, *ЦИД*, Подгорица; Романов, Бања Лука
- Гускова Јелена, Русија неће издати - интервју, *Правда*, 12. фебруар 2008.
- Дугин, Александар, Геополитика нове Европе, у: Русија и Балкан - питања сарадње и безбедности, приредио др Зоран Милошевић, *ИПС*, Београд, 2008.
- Ђурић, Винко, Путинизам, *ИПС*, Београд, 2008.
- Ђуретић, Веселин, Српска беспућа двадесетог века. Косово и Метохија између белосветских манипулација и српске националне политике „на парче“, *СРС*, Београд, 2007.
- Зечевић, Миодраг / Лакић, Богдан, Државне границе и територијална подела Југославије, Београд, 1991.
- Зјуганов, Генадиј, Руска геополитика, Београд, 1999.
- Кнежевић, Милош, Снажење Русије и савремена Србија - могућности отклона српско/руских недоумица, у: Русија и Балкан - питања сарадње и безбедности, приредио др Зоран Милошевић, *ИПС*, Београд, 2008.
- Медведев, Рој, Путин - повратак Русије, *Новости*, Београд, 2007.
- Миграњан, Андраник, Русија и НАТО, у: Руска политика на Балкану, *ИМПП*, београд, 1999.
- Милинчић, Љубинка, Владимир Путин. Моја битка за Косово, *Софос*, 2007.
- Милошевић, Зоран, Путинова политика, *ИПС*, Београд, 2007.
- Никифоров, Константин, Русија и Балкан крајем XX – почетком XIX века, у: Русија и Балкан - питања сарадње и безбедности, приредио др Зоран Милошевић, *ИПС*, Београд, 2008.
- Петровић, Зоран Пироћанац, Америчко укотвљавање, руско кашњење и српска „сибирска дилема“ на Балкану, у: Русија и Балкан - питања сарадње и безбедности, приредио Зоран Милошевић, *ИПС*, Београд, 2008.
- Примаков, Е. М. , Године у високој политици, Београд, 2002.

- Степић, Миломир, Територијално и геополитичко у српском националном интересу, *Национални интерес*, 1/2005, Београд, 2005.
- Степић, Миломир, Србија у евроазијској и неоевроазијској концепцији - упоредна геополитичка анализа, у: Русија и Балкан - питања сарадње и безбедности, приредио др Зоран Милошевић, *ИПС*, Београд, 2008.
- Суботић, Момчило, Право на самоопредељење и „југословенски експеримент“: Прва, друга, трећа Југославија, *ИПС*, Београд, 2004.
- Суботић, Момчило, Русија и савремено српско питање с посебним освртом на Космет, у: Русија и Балкан - питања сарадње и безбедности, приредио др Зоран Милошевић, *ИПС*, Београд, 2008.

Момчило Суботич

РЕПУБЛИКА СЕРБСКАЯ КРАИНА – КОСМЕТ –
ЮЖНАЯ АБХАЗИЯ – ОСЕТИЯ И РОЛЬ РОССИИ

Резюме

В настоящей работе проведена параллель между следующими событиями: самоопределение сербов в Республике Сербская Краина во время противоправного и насильственного отсоединения Хорватии; настояния на сохранении территориальной целостности Сербии (Косово и Метохия) в соответствии с требованиями международного права; защита прав народов Южной Осетии и Абхазии во время американско-грузинской агрессии. Автор работы также рассматривает роль России в обозначенных процессах в условиях усиления ее геополитической мощи.

Ключевые слова: Республика Сербская Краина, Сербия, Республика Сербская, Космет, Россия, США, Южная Грузия, Южная Осетия, Абхазия.